

Send My People Out - or Let My People Go
Re-examining the story of the Exdous - Part I
Why tell a lie - especially when there is no need!

Source sheet for TIM shiur by Menachem Leibtag/

Introduction / Discussion:

The universal story of the Exodus
And how & why it is different than the Bible.
The 'glitches' in the story of the Exodus

I. The purpose of the 'burning bush' narrative

Information or Mission?

Shmot 3:15-22

טו וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל-מֹשֶׁה, כֹּה-תֹאמַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם; זֶה-שְּׁמִי לְעֹלָם, וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דָּר.

15 And God said moreover unto Moses: /Thus shalt thou say unto the children of Israel: The LORD, the God of your fathers, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, hath sent me unto you; this is My name for ever, and this is My memorial unto all generations.

טז לֵךְ וְאַסַּפְתָּ אֶת-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, לֵאמֹר: פָּקֹד פְּקֹדֹתַי אֶתְכֶם, וְאֶת-הָעֲשׂוּי לָכֶם בְּמִצְרַיִם.

16 Go, and gather the elders of Israel together, and say unto them: The LORD, the God of your fathers, the God of Abraham, of Isaac, and of Jacob, hath appeared unto me, saying: I have surely remembered you, and seen that which is done to you in Egypt.

יז וְאָמַר, אֲעֲלֶה אֶתְכֶם מֵעֵנִי מִצְרַיִם, אֶל-אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי, וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי--אֶל-אֶרֶץ זָבַת חֵלֶב, וְדָבָשׁ.

17 And I have said: I will bring you up out of the affliction of Egypt unto the land of the Canaanite, and the Hittite, and the Amorite, and the Perizzite, and the Hivite, and the Jebusite, unto a land flowing with milk and honey.

יח וְשָׁמְעוּ, לְקוֹלְךָ; וּבֵאתָ אֵתָהּ וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וְאָמַרְתָּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים נִקְרָה עָלֵינוּ, וְעַתָּה נֵלְכָה-נָא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָּר, וְנִזְבְּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ.

18 And they shall hearken to thy voice. And thou shalt come, thou and the elders of Israel, unto the king of Egypt, and ye shall say unto him: The LORD, the God of the Hebrews, hath met with us. And now let us go, we pray thee, three days' journey into the wilderness, that we may sacrifice to the LORD our God.

יט וְאָנֹכִי יֹדְעֵתִי--כִּי לֹא-יִתֵּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם, לְהֵלֵךְ: וְלֹא, בְּיַד חֲזָקָה.

19 And I know that the king of Egypt will not give you leave to go, except by a mighty hand.

כ וְשַׁלַּחְתִּי אֶת-יָדִי, וְהִכִּיתִי אֶת-מִצְרַיִם, בְּכֹל נִפְלְאוֹתַי, אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה בְּקִרְבּוֹ; וְאַחֲרֵי-כֵן, יִשְׁלַח אֶתְכֶם.

20 And I will put forth My hand, and smite Egypt with all My wonders which I will do in the midst thereof. And after that he will let you go.

כא וְנָתַתִּי אֶת-חַוֵּי הָעַם-הַזֶּה, בְּעֵינֵי מִצְרַיִם; וְהָיָה כִּי

21 And I will give this people favour in the sight of the Egyptians. And it shall come to

תִּלְכוּן, לֹא תִלְכוּ רִיקִים. pass, that, when ye go, ye shall not go empty;

כב וְשֹׁאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ, כְּלֵי-כֶסֶף וְכְלֵי זָהָב וְשִׁמְלֹת; וְשִׁמְתֶם, עַל-בָּנֵיכֶם וְעַל-בָּנוֹתֵיכֶם, וְנִצַּלְתֶם, אֶת-מִצְרָיִם. 22 but every woman shall ask of her neighbour, and of her that sojourneth in her house, jewels of silver, and jewels of gold, and raiment; and ye shall put them upon your sons, and upon your daughters; and ye shall spoil the Egyptians.'

Note the 'double mission:

To Am Yisrael --- brit Avot - to Israel

To Pharoah - a 3 day distance to serve God

Note Ibn Ezra on Shmot 11:4 -

ודע כי דבר גדול היה, וצדיקים גמורים היו ישראל, שלא גלו הסוד, והוא שפרעה חשב על דברי משה: דרך שלשת ימים שמות ה'יג' שילכו וישבו אל מצרים. וחלילה שהנביא דבר כזב, כי לא אמר לעולם: נשוב, וחכמת השם נשגבה מדעתנו. ואשר נראה לי: שהיה זה הדבר בעבור שני דברים: האחד – שיתנו להם כלי כסף וזהב, ואלו ידעו שלא ישבו, לא היו נותנין....

II. Why Moshe was reluctant - Shmot 3:7-12

ז וַיֹּאמֶר יְהוָה, רָאֵה רָאִיתִי אֶת-עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם; וְאֶת-צַעֲקוֹתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נַגְשָׁיו, כִּי יִדְעוּתִי אֶת-מַכְאֲבָיו. 7 And the LORD said: 'I have surely seen the affliction of My people that are in Egypt, and have heard their cry by reason of their taskmasters; for I know their pains;

ח וְאֵנִי יָרַדְתִּי לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרָיִם, וְלְהַעֲלֹתוֹ מִן-הָאָרֶץ הַהִוא, אֶל-אָרֶץ טוֹבָה וְרַחְבָּהּ, אֶל-אָרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ--אֶל-מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי, וְהַחִתִּי, וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי, וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי. 8 and I am come down to deliver them out of the hand of the Egyptians, and to bring them up out of that land unto a good land and a large, unto a land flowing with milk and honey; unto the place of the Canaanite, and the Hittite, and the Amorite, and the Perizzite, and the Hivite, and the Jebusite.

ט וְעַתָּה, הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי ; וְגַם-
רְאִיתִי, אֶת-הַלַּחַץ, אֲשֶׁר מִצְרַיִם, לֹחֲצִים אֹתָם.

9 And now, behold, the cry of the children of Israel is come unto Me; moreover I have seen the oppression wherewith the Egyptians oppress them.

י וְעַתָּה לָכֵה, וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל-פַּרְעֹה; וְהוֹצֵא אֶת-עַמִּי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל, מִמִּצְרַיִם.

10 Come now therefore, and I will send thee unto Pharaoh, that thou mayest bring forth My people the children of Israel out of Egypt.'

יא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, אֶל-הָאֱלֹהִים, מִי אֲנֹכִי, כִּי אֵלְךָ אֶל-פַּרְעֹה; וְכִי אוֹצִיא אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִמִּצְרַיִם.

11 And Moses said unto God: 'Who am I, that I should go unto Pharaoh, and that I should bring forth the children of Israel out of Egypt?'

יב וַיֹּאמֶר, כִּי-אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְזֶה-לָּךְ הָאוֹת, כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ: בְּהוֹצִיָאֲךָ אֶת-הָעָם, מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת-הָאֱלֹהִים, עַל הַהָר הַזֶּה.

12 And He said: 'Certainly I will be with thee; and this shall be the token unto thee, that I have sent thee: when thou hast brought forth the people out of Egypt, ye shall serve God upon this mountain.'

וְהוֹצֵא אֶת-עַמִּי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל, מִמִּצְרַיִם	י וְעַתָּה לָכֵה, וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל-פַּרְעֹה;
וְכִי אוֹצִיא אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִמִּצְרַיִם	יא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, אֶל-הָאֱלֹהִים, מִי אֲנֹכִי, כִּי אֵלְךָ אֶל-פַּרְעֹה
בְּהוֹצִיָאֲךָ אֶת-הָעָם, מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת-הָאֱלֹהִים, עַל הַהָר הַזֶּה.	יב וַיֹּאמֶר כִּי-אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְזֶה-לָּךְ הָאוֹת, כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ

Rashi

Now You GO, I'm sending you to Pharaoh	& TAKE My People out of Egypt
Who am I, to GO to Pharaoh?	& in WHAT MERIT will they be taken out
The BUSH is the sign I'll be with you [therefore, no need to worry]	To serve Hashem on Mt. Sinai = Matan Torah

Rashbam

Now You GO, I'm sending you to Pharaoh	& TAKE My People out of Egypt
Who am I, to GO to Pharaoh?	HOW can I convince Pharaoh to do so
The BUSH is the sign I'll be with you	Tell him we need to sacrifice to our God

III. Famous Rashbam:

רשב"ם שמות פרק ג פסוק יא

(יא) ויאמר משה מי אנכי - מי שרוצה לעמוד על עיקר פשוטו של מקראות הללו ישכיל בפירושי זה, כי הראשונים ממני לא הבינו בו כלל כלל.

משה השיב על שני דברים שאמר לו הק'

***1 ללכת אל פרעה**

***2 וגם להוציא את בני ישראל על ידי מצות פרעה.**

ומשה השיב על ראשון ראשון

1 מי אנכי כי אלך אל פרעה, ואפילו להביא לו מנחה ודורון? וכי ראוי אני ליכנס בחצר המלך איש נכרי כמני?:

2 וכי אוציא את בני ישראל ממצרים - כלומר ואפילו ראוי אני ליכנס לפני פרעה שוטה אני לשאר דברים,

איזה דבר המתקבל לפרעה אומר לו?

וכי שוטה הוא פרעה לשמוע לי לשלוח עם רב שהם עבדיו

חפשים מארצו?

ואיזה דבר המתקבל אומר לו שעל ידי אותו הדיבור אוציאם

ממצרים ברשות פרעה?

והק' השיב לו על ראשון ראשון ואמר:

1

כי אהיה עמך - ואתן חנך בעיני המלך ותלך אל פרעה ולא תירא.

ומה שאת ירא לפני פרעה, - וזה לך האות כי אנכי שלחתיך.

הלא אתה רואה בתבערת הסנה כי שלוחו של הק' אני

וזו האות לך הוא להיות בטוח שאהיה עמך...

2 ועל מה שאתה אומר וכי אוציא את בני ישראל ממצרים,

כלומר **באיזה טענה שאומר לפרעה ישמע אלי להוציאם?**

"בהוציאך את העם ממצרים" אני מצוה לך עכשיו

ש"תעבדון את האלהים על ההר הזה" ותקריבו עולות,

וטענה זו תוכל לומר, כי לזבוח לאלהים יניחם ללכת.

ואעפ"י שכאן לא פירש, לבסוף (3: 18) מפרש :
“ ושמעו לקולך ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים וגו'
ועתה נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה.”

וכן בכל פעם ופעם היה משה אומר כך לפרעה.
וכן מצינו בשמואל כשצוהו הק' למשוח את דוד אמר שמואל להק' ושמע שאול
והרגני, והק' אמר לו עגלת בקר תקח בידך ואמרת לזבוח לי"י באתי.

אף כאן דרך חכמה צוה למשה בהוציאך וגו' וכן תוכל לומר לו.
**מי שמפרשים מקראות הללו על עיניינים אחרים
אינם אלא טועים גמורים:**

IV. What was Egypt afraid of?

Am Yisrael leaving Egypt - OR - taking over Egypt?

ח וַיִּקְם מֶלֶךְ-חָדָשׁ, עַל-מִצְרַיִם, אֲשֶׁר לֹא-יָדַע, אֶת-יוֹסֵף.
8 Now there arose a new king over Egypt, who knew not Joseph.

ט וַיֹּאמֶר, אֶל-עַמּוֹ : הִנֵּה, עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--רַב וְעָצוּם, מִמֶּנּוּ.
9 And he said unto his people: 'Behold, the people of the children of Israel are too many and too mighty for us;

י הָבֵה נִתְחַכְמָה, לוֹ : פֶּן-יִרְבֶּה, וְהָיָה כִּי-תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסִף גַּם-הוּא עַל-שְׁנָאֵינוּ, וְנִלְחַם-בָּנוּ, וְעָלָה מִן-הָאָרֶץ.
10 come, let us deal wisely with them, lest they multiply, and it come to pass, that, when there befalleth us any war, they also join themselves unto our enemies, and fight against us, and get them up out of the land.'

יא וַיִּשְׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים, לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסִבְלָתָם ; וַיִּבְנוּ עָרֵי מִסְכָּנוֹת, לַפְּרֵעָה-אֶת-פְּתֹתָם, וְאֶת-רַעַמְסֵס.
11 Therefore they did set over them taskmasters to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh store-cities, Pithom and Raamses.

יב וְכַאֲשֶׁר יַעֲנוּ אֹתוֹ, כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ ; וַיִּקְצוּ, מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל.
12 But the more they afflicted them, the more they multiplied and the more they spread abroad. And they were adread because of the children of Israel.

יג וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּפִרְדָּי.
13 And the Egyptians made the children of Israel to serve with rigour.